Työ ja turva -osasto/EK/lv 7.2.2023

Eduskunnan hallintovaliokunta
HaV@eduskunta.fi

HE 208/2022 vp

**Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi kotoutumisen edistämisestä ja siihen liittyviksi laeiksi**

Hallintovaliokunta on pyytänyt Suomen Ammattiliittojen Keskusjärjestö SAK ry:ltä asiantuntijalausuntoa hallituksen esityksestä eduskunnalle laiksi kotoutumisen edistämisestä ja siihen liittyviksi laeiksi

SAK kiittää lausuntopyynnöstä ja lausuu asiassa seuraavaa.

Ehdotetulla lailla pyritään nopeuttamaan ja tehostamaan maahanmuuttajien kotoutumista ja työllistymistä parantamalla ohjauksen ja neuvonnan saatavuutta, nopeuttamalla palveluihin pääsyä, tavoittamalla maahanmuuttajia palveluihin nykyistä kattavammin maahanmuuton alkuvaiheessa sekä kehittämällä kotoutumisen alkuvaiheen palveluita kokonaisvaltaisesti.

Kotoutumissuunnitelman voimassaolon enimmäisaikaa lyhennettäisiin vuodella ja jatko-ohjausta tehostettaisiin työelämään tai yleisiin työllisyys- tai koulutuspalveluihin. Esityksellä lisättäisiin kotoutumissuunnitelmien tavoitteellisuutta ja vahvistettaisiin kotoutumisen edistämisen työelämälähtöisyyttä. Myös viranomaisten vastuita selkeytettäisiin lailla ja päivitettäisiin niitä vastaamaan rakenteellisia uudistuksia, mukaan lukien hyvinvointialueiden perustaminen sekä eduskunnalle tämän esityksen kanssa samanaikaisesti annettu hallituksen esitys liittyen työvoimapalvelu-uudistukseen.

SAK pitää kotouttamislain uudistamista tarpeellisena sekä lakiluonnoksessa asetettuja tavoitteita tärkeinä ja pääasiassa kannatettavina. On hyvä, että lakiluonnoksessa korostetaan maahanmuuttajien koulutuspolkujen nopeuttamisen tärkeyttä ja mahdollisimman nopeaa työmarkkinoille siirtymistä. Suurena haasteena on, miten turvataan laadukkaiden kotoutumispalvelujen tarjonta, saatavuus, toimivuus ja resursointi sekä maahanmuuttajien yhdenvertainen asema palvelujen käyttäjinä.

SAK pitää suurena puutteena, että koulutus- ja työperusteiset maahanmuuttajat jätetään kotoutumispalveluiden ulkopuolella, eivätkä nämä kohderyhmät hallituksen esityksen mukaan edes kuulu kotoutumispalveluiden kohderyhmiin. Kielikoulutuksella ja työelämän pelisääntöjä koskevalla koulutuksella voidaan ennalta ehkäistä työperäisten maahanmuuttajien hyväksikäyttöä sekä samalla edistää maahanmuuttajien voimaantumista ja kiinnittymistä yhteiskuntaan. Kielitaidon merkitys ei liity pelkästään työelämään, vaan on osa laajempaa

kotoutumista ja elämänhallintaa. Tarvitaan myös tahoja, jotka tuottavat ja tarjoavat laadukkaita palveluja.

SAK ehdottaa, että myös työn perusteella muuttavien kieli- ja kotoutumiskoulutuksen tulee olla lakisääteistä ja siitä lisättäisiin kotouttamislakiin. Samalla työnantajat tulisi voida velvoittaa edistämään ulkomaalaisten työntekijöiden osallistumista kieli- ja kotoutumiskoulutukseen.

Koulutus- ja työperusteinen maahanmuutto tuo mukanaan myös perhesyistä muuttavia perheenjäseniä, joilla voi olla kotoutumispalveluiden tarvetta. Jos maahanmuuton volyymi kasvaa huomattavasti nykyisestä, merkitsee se huomattavien lisäresurssien tarvetta kotoutumispalveluihin.

Suomen Ammattiliittojen Keskusjärjestö SAK ry

Eve Kyntäjä
Maahanmuutto- ja työllisyyspolitiikan asiantuntija
eve.kyntaja@sak.fi